

csak részben teljesítették; több ezer gyereket, különösen az NVK A szekciója által kezelt épületekben elszállásolt zsidó gyerekeket, át kellett vinni a gettóba.

A semleges államok álláspontja és lépései

A semleges államok képviselőinek részvétele az NVK és a nunciatúra által a nyilas időszakban tett közös erőfeszítésekben csak betetőzése volt annak a tevékenységüknek, melyet röviddel az ország német megszállása után kezdtek meg. A semleges államok képviselői, ha ügyeltek is arra, hogy ne kerüljenek összeütközésbe sem a Harmadik Birodalommal, sem a magyar kormánnyal, minden tőlük telhetőt megtettek a Budapesten megmaradt zsidók helyzetének enyhítésére.⁸¹ Ebben kiemelkedően tevékenyek voltak Svájc és Svédország képviselői.

Svájc. Svájc röviddel azután vált érintetté a magyar zsidóügyekben, hogy Nagy-Britannia – mivel Magyarország részt vett a tengelyhatalmak Jugoszlávia elleni akciójában – 1941. április 8-án megszakította kapcsolatait Magyarországgal. A svájciak vállalták Budapesten Nagy-Britannia érdekeinek képviseletét, majd Pearl Harbor után Amerika és más szövetséges hatalmak érdekeit is. E minőségükben felelősséget vállaltak a magyarországi zsidók palesztinai kivándorlásának elősegítéséért. A Jewish Agency Palesztina Hivatalának Krausz Miklós (Moshe) vezette budapesti fiókja történetesen épp három nappal a német megszállás előtt kapott a Jewish Agency isztambuli irodája, személy szerint Chaim Barlas révén 600 palesztinai bevándorlási igazolványt. Noha az újonnan beiktatott Sztójay-kormány hozzájárult az NVK képviselőjének, Jean de Bavier-nak a kéréséhez, és április elején kiadta a távozásra való felhatalmazást, német jóváhagyás nélkül nem lehetett lebonyolítani a kivándorlást. Ez a hónap végén adatott meg, a Kasztner–Eichmann-egyezkedés nyomán, különféle vitás mentési ügyletek alapjává válva (lásd a 29. fejezetet).

Kasztner és a budapesti Mentőbizottság más tagjai tehát az SS-szel álltak tárgyalásban; Krausz viszont, aki eredetileg egyetértett a fenti megoldással, végül is más mentési próbálkozások mellett döntött. A június 26-i koronatanács ülés úgy határozott, hogy elfogadja egyes semleges és a szövetségesek közé tartozó államok 7800 zsidó kivándoroltatására tett felajánlását. A 7800-ból 300–400-nak a kivándorlásáért a svédek kezekedtek, annak a 7000-nek a kivándorlásáért, pedig akiknek palesztinai bevándorlóokmányuk vagy brit bebocsátási nyilatkozatuk volt, a svájciak vállaltak kezességet. A budapesti svájci követség április 26-án folyamosított e zsidók számára távozási engedélyért.⁸²

A koronatanács döntése részben annak a tudósításnak a svájci vissz-